

Toezicht infectiepreventie en antibioticabeleid in de verpleeghuiszorg

1 Inleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en jeugd (hierna: de inspectie) ziet toe op de naleving van een groot aantal wettelijke- en veldnormen. Om transparant te zijn over wat de inspectie toetst, maakt de inspectie toetsingskaders voor onderdelen van de gezondheidszorg. Een toetsingskader bestaat uit een aantal normen^[1] en daarbij horende toetsingscriteria^[2]. Die zijn gebaseerd op wet- en regelgeving, en zogeheten ‘veldnormen’ die beroepsorganisaties van zorgverleners hebben opgesteld. Hier toetst de inspectie op.

De wettelijke- en veldnormen in dit toetsingskader zijn het uitgangspunt voor het toetsen van infectiepreventie en antibioticabeleid in de verpleeghuiszorg. Het gaat daarbij om zorg en handelingen die erop gericht zijn om zorginfecties bij de cliënt te voorkomen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd om antibiotica ook voor volgende generaties werkzaam te laten blijven. In dit kader ligt de focus op de verpleegzorginstelling waar (intensieve) langdurige zorg wordt geleverd. Deze zorg wordt gefinancierd vanuit de Wlz (Wet langdurige zorg) in de vorm van intramurale zorg in natura. De inspectie gebruikt dit toetsingskader met ingang van december 2017.

Het toetsingskader heeft drie thema's. Inspecteurs beoordelen deze thema's tijdens een inspectiebezoek. Per thema zijn een aantal normen beschreven. Deze gaan over de belangrijkste risico's. De normen en toetsingscriteria zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en veldnormen die door beroepsgroepen, wetenschappelijke verenigingen en brancheorganisatie(s) zijn opgesteld. Omdat zowel veldnormen als wet- en regelgeving voortdurend in ontwikkeling zijn, zal het toetsingskader worden aangepast wanneer er relevante wijzigingen zijn.

Het toetsingskader is te verdelen in twee delen. Het eerste deel richt zich op de praktische uitvoering van infectiepreventie richtlijnen op de werkvloer. Dit deel is onlosmakelijk verbonden met het tweede deel van het toetsingskader waar de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de bestuurder en de medische verantwoordelijkheid van de specialist ouderengeneeskunde zijn ondergebracht. Het bestuur is verantwoordelijk dat medewerkers voldoende kennis hebben en houden zodat de richtlijnen goed worden uitgevoerd op de werkvloer. De inspectie ziet voor de specialist ouderengeneeskunde naast het ondersteunen van zorgmedewerkers op het correct uitvoeren van infectiepreventie maatregelen een rol voor de aansluiting van de verpleeghuiszorg bij de antibiotica resistentie agenda waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het voorkomen én verspreiden van bijzonder resistente micro-organismen. Met dit toetsingskader wil de inspectie dit stimuleren.

[1] Erkende afspraken, specificaties of criteria over een product, een dienst of een methode (bron: Thesaurus Zorg en Welzijn).

[2] De operationalisatie van een norm die wordt gebruikt om te toetsen of deze norm wordt nageleefd.

Het toetsingskader is opgebouwd uit de volgende thema's:

- 1 uitvoering
- 2 regie zorg
- 3 goed bestuur

Per thema zijn één of meerdere normen beschreven. Per norm zijn toetsingscriteria weergegeven. De onderbouwing vanuit de wetgeving, de veld- en beroepsnormen en aanvullende bronnen staat per norm aangegeven. Het toetsingskader geeft aan 'wat' de inspectie toetst en is de basis voor het toezichtinstrument.

Met het openbaar maken van dit toetsingskader wil de inspectie bijdragen aan:

- transparantie over haar werkwijze,
- het stimuleren van goede zorg en minder presterende zorgaanbieders aansporen tot verbeteringen en te leren van deze ervaringen,
- het informeren van zorgaanbieders, patiënten, cliënten, burgers en zorgverzekeraars over de uitkomsten van haar toezicht.

2 Toetsingskader

Toetsingskader 'Toezicht infectiepreventie en antibioticabeleid in de verpleeghuiszorg'

THEMA 1: UITVOERING

Normen	Bron: wet- en regelgeving en veldnormen	Toetsingscriteria
<p>1.1 Medewerkers werken volgens de hygiëne- en infectiepreventierichtlijnen, zodat de cliënt niet onnodig risico loopt op een (zorg)infectie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2, 2016 • Richtlijnen van de Werkgroep Infectie Preventie (WIP) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/W/Werkgroep_Infectie_Preventie_WIP/WIP_Richtlijnen/Verpleeghuizen_woonzorgcentra_en_kleinschalig_wonen_ouderen_VWK http://www.rivm.nl/Onderwerpen/W/Werkgroep_Infectie_Preventie_WIP/WIP_Richtlijnen/Verpleeghuizen_woon_en_thuiszorg_VWT • Hygiënerichtlijn voor verpleeghuizen, woonzorgcentra en kleinschalig wonen – september 2017, Landelijk centrum voor hygiëne en veiligheid (LCHV) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/L/Landelijk_Centrum_Hygiene_en_Veiligheid_LCHV/LCHV_Richtlijnen/Verpleeghuizen_en_woonzorgcentra • Beroepscode van verpleegkundigen en verzorgenden, Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN), NU'91, FNV Zorg & Welzijn, CNV Zorg & Welzijn, Healthcare Christian Fellowship Nederland (HCF), Reformatorisch Maatschappelijke Unie (RMU) sector Gezondheidszorg en Welzijn 'Het Richtsnoer' en CGMV vakorganisatie voor christenen, 2015 	<p>1.1.1 Medewerkers passen handhygiëne toe volgens de richtlijn.</p> <p>1.1.2 Medewerkers dragen kleding volgens de richtlijn.</p> <p>1.1.3 Medewerkers stimuleren en ondersteunen de cliënt goede hygiëne toe te passen volgens de richtlijn.</p> <p>1.1.4 Medewerkers weten persoonlijke beschermingsmiddelen toe te passen volgens de richtlijn.</p> <p>1.1.5 Medewerkers reinigen en desinfecteren verblijfsruimten van de cliënt volgens de richtlijn.</p> <p>1.1.6 Medewerkers beheren de voorraad steriele materialen volgens de richtlijn.</p>

THEMA 2: REGIE ZORG

Normen	Bron: wet- en regelgeving en veldnormen	Toetsingscriteria
<p>2.1 De specialist ouderengeneeskunde stuurt effectief op infectiepreventie in het kader van het bieden van veilige zorg aan kwetsbare ouderen.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Beroepsprofiel specialist ouderengeneeskunde (Verenso) https://www.verenso.nl/_asset/public/De_specialist_ouderengeneeskunde/VER-002-4-beroepsprofiel7int.pdf• Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg https://wetten.overheid.nl/BWBR0006251/2018-09-01• Wkkgz Artikel 2, 2016 http://wetten.overheid.nl/BWBR0037173/2016-08-01	<p>2.1.1 De specialist ouderengeneeskunde is op de hoogte van de status bij overdracht en opname van de cliënt en handelt daarnaar.</p> <p>2.1.2 De specialist ouderengeneeskunde ondersteunt andere disciplines bij en adviseert en instrueert hen over de uitvoering van infectiepreventierichtlijnen.</p>
<p>2.2 De specialist ouderengeneeskunde neemt zijn of haar verantwoordelijkheid om onnodige toename van antibioticaresistentie te beperken en daarmee antibiotica in de toekomst werkzaam te houden.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Beroepsprofiel specialist ouderengeneeskunde (Verenso) https://www.verenso.nl/_asset/public/De_specialist_ouderengeneeskunde/VER-002-4-beroepsprofiel7int.pdf• Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg https://wetten.overheid.nl/BWBR0006251/2018-09-01• Wkkgz Artikel 2, 2016 http://wetten.overheid.nl/BWBR0037173/2016-08-01	<p>2.2.1 De specialist ouderengeneeskunde heeft een antibioticabeleid opgesteld voor de instelling.</p> <p>2.2.2 De specialist ouderengeneeskunde draagt zorg voor de uitvoering van het antibioticabeleid.</p>

THEMA 3: GOED BESTUUR

Normen	Bron: wet- en regelgeving en veldnormen	Toetsingscriteria
<p>3.1 Het bestuur zorgt voor de randvoorwaarden voor de uitvoering van infectiepreventie in het kader van het bieden van veilige zorg (doelgericht en doelmatig).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 1, 3 en 5, 2016 http://wetten.overheid.nl/BWBR0037173/2016-08-01 • Kader goed bestuur NZa/IGZ, 2016 https://www.igi.nl/onderwerpen/goed-bestuur/documenten/toetsingskaders/2016/07/06/kader-goed-bestuur • Governance in de zorgsector, brief van de minister en staatsecretaris van volksgezondheid, welzijn en sport, vergaderjaar 2015-2016, 32 012, nr. 35 • Hygiënerichtlijn voor verpleeghuizen, woonzorgcentra en kleinschalig wonen – september 2017, Landelijk centrum voor hygiëne en veiligheid (LCHV) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/L/Landelijk_Centrum_Hygiene_en_Veiligheid_LCHV/LCHV_Richtlijnen/Verpleeghuizen_en_woonzorgcentra • Richtlijnen van de Werkgroep Infectie Preventie (WIP) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/W/Werkgroep_Infectie_Preventie_WIP/WIP_Richtlijnen/Verpleeghuizen_woonzorgcentra_en_kleinschalig_wonen_ouderen_VWK http://www.rivm.nl/Onderwerpen/W/Werkgroep_Infectie_Preventie_WIP/WIP_Richtlijnen/Verpleeghuizen_woon_en_thuiszorg_VWT 	<p>3.1.1. Het bestuur zorgt dat is voldaan aan de inrichtingseisen van het gebouw, die noodzakelijk zijn voor infectiepreventie.</p> <p>3.1.2 Het bestuur zorgt voor de hulpmiddelen die noodzakelijk zijn voor infectiepreventie en die voldoen aan de specifieke eisen van richtlijnen infectiepreventie.</p>
<p>3.2 Het bestuur is op de hoogte van de bestaande wet en regelgeving en de maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van infectiepreventie (omgevingsbewust en participatief).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 1, 3 en 5, 2016 http://wetten.overheid.nl/BWBR0037173/2016-08-01 • Kader goed bestuur NZa/IGZ, 2016 https://www.igi.nl/onderwerpen/goed-bestuur/documenten/toetsingskaders/2016/07/06/kader-goed-bestuur • Governance in de zorgsector, brief van de minister en staatsecretaris van volksgezondheid, welzijn en sport, vergaderjaar 2015-2016, 32 012, nr. 35 • Hygiënerichtlijn voor verpleeghuizen, woonzorgcentra en kleinschalig wonen – september 2017, Landelijk centrum voor hygiëne en veiligheid (LCHV) 	<p>3.2.1 Het bestuur heeft aantoonbaar bestaande wet- en regelgeving op het gebied van infectiepreventie in de organisatie geïmplementeerd en kan toelichten welke relevante ontwikkelingen op het gebied van de antibioticaresistentie voor verpleeghuizen spelen.</p>

Normen	Bron: wet- en regelgeving en veldnormen	Toetsingscriteria
	<p>http://www.rivm.nl/Onderwerpen/L/Landelijk_Centrum_Hygiene_en_Veiligheid_LCHV/LCHV_Richtlijnen/Verpleeghuizen_en_woonzorgcentra</p> <ul style="list-style-type: none"> Richtlijnen van de Werkgroep Infectie Preventie (WIP) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/W/Werkgroep_Infectie_Preventie_WIP/WIP_Richtlijnen/Verpleeghuizen_woonzorgcentra_en_kleinschalig_wonen_ouderen_VWK http://www.rivm.nl/Onderwerpen/W/Werkgroep_Infectie_Preventie_WIP/WIP_Richtlijnen/Verpleeghuizen woon en thuiszorg_VWT 	
<p>3.3 Het bestuur verbetert zijn prestaties en die van de organisatie op het gebied van de infectiepreventie voortdurend, en richt de organisatie hier op in (lerend en zelfreinigend).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Wkkgz Artikel 1, 3 en 5, 2016</u> • Kader goed bestuur NZa/IGZ, 2016 https://www.igi.nl/onderwerpen/goed-bestuur/documenten/toetsingskaders/2016/07/06/kader-goed-bestuur • Governance in de zorgsector, brief van de minister en staatssecretaris van volksgezondheid, welzijn en sport, vergaderjaar 2015-2016, 32 012, nr. 35 • Hygiënerichtlijn voor verpleeghuizen, woonzorgcentra en kleinschalig wonen – september 2017, Landelijk centrum voor hygiëne en veiligheid (LCHV) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/L/Landelijk_Centrum_Hygiene_en_Veiligheid_LCHV/LCHV_Richtlijnen/Verpleeghuizen_en_woonzorgcentra • Richtlijnen van de Werkgroep Infectie Preventie (WIP) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/W/Werkgroep_Infectie_Preventie_WIP/WIP_Richtlijnen/Verpleeghuizen woon en thuiszorg_VWT 	<p>3.3.1 Het bestuur zorgt voor deskundigheid op het gebied van infectiepreventie.</p> <p>3.3.2 Het bestuur weet waar de risico's op het gebied van infectiepreventie zich bevinden in de eigen organisatie en handelt daarnaar.</p> <p>3.3.3 Het bestuur creëert een veilig klimaat voor de medewerkers om elkaar aan te spreken over het naleven van de richtlijnen infectiepreventie.</p>